

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănașana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală (Arpașul-înf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire (Bicaz), Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coroana (Timișoara), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgetana, Frăția, Frățietatea, Furnica Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hațegana, Hondoleana, Însoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-săsesc), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de împrumut și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Șoimul (Vașcău), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercăiana, Sylvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Târnavăana, Țibleșana, Timișana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmartin), Vulturul, (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12.—, pe ½ an K 6.—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Situațiunea financiară.

Sub impresia știrilor, ce ne vin din Albania, precum și a celor alarmante sosite din Belgrad cursurile efectelor la bursele indigene au fost supuse unui proces de devalvațiune, ca și care nu s'a mai pomenit nici chiar în timpul războiului balcanic. În ultimele două săptămâni de 4 ori a fost derută la bursele din Budapesta și Viena. Cursurile au scăzut în salturi, pierzând unele efecte în câteva zile 20—30 și chiar până la 100 de cor., iar renta de cor. ung. de 4% a ajuns a se cota oficios 78%. Enervația la bursă a fost cu atât mai mare, cu cât știrile incontroleabile momentan, nu s'au redus la adevărata lor valoare din parte oficioasă, astfel procesul distrugător, alimentat și din partea contramiei, și-a avut efectul dezastros. Pe baza calculațiunii ce s'a făcut în zilele acestea, devalvațiunea la 50 dintre efectele principale de speculațiune se cifrează cu 675 mil. cor. în cei 3 ani din urmă, iar la toate efectele cotate la bursa din Budapesta se evaluează la 1 miliard și 500 mil. cor. Câte întreprinderi industriale, bănci etc. n'au ajuns în concurs și n'au licvidat, sau n'au fost necesitate a-și reduce capitalele prin stampilarea acțiilor originale în restimpul acesta? Acțiunile multor bănci au suferit pierderi colosale de curs, la unele aceste pierderi sunt nemotivate, dar trase în vârtaj, sunt supuse aceluiaș proces, considerând puterile sleite și gradul minimal de absorbire al pieții.

Ofertele de numărare lipsesc cu totul de pe piața din Budapesta, asemenea de pe piața din Viena, astfel Banca Austro-Ungară este singurul izvor de bani. Etalonul privat s'a urcat în urma acestor împrejurări la 37/3% pentru material prima vienez, la 4% pentru ma-

terial prima budapestan, 4 1/8% pentru material dela bănci mijlocii și dela 4 3/4% în sus pentru material de altă proveniență. Cotarea aceasta însă este numai nominală.

Banca Austro-Ungară a fost necesită în două rânduri a exporta în total aur în valoare de 9 mil. cor. la Paris, cumpărând contra acestei cantități devise, cari le-a pus la dispozițiune pieții. În urma acesteia stocul metalic a scăzut la suma rotundă de 1 miliard și 600 mil. cor., asemenea s'a redus contingentul bancnotelor supuse la dare în circulațiune dela 116 mil. cor. per ultimo Iunie la circa 57 mil. per 7. l. c. Portofoliul a scăzut cu 26 mil., iar lombardul s'a urcat cu 4 mil., iar contingentul bancnotelor în circulațiune asemenea a scăzut cu circa 68 mil. la 2 miliarde și 257 mil. cor.

La *Berlin* este continuu abundență de numărare Etalonul privat a scăzut iar la 2%. Situația băncii de emisiune germane s'a îmbunătățit mult față de ultimo Iunie, astfel per 7. l. c. ameliorarea generală face 224 mil. marce. Portofoliul a scăzut cu 239 mil., lombardul cu 9 mil., iar stocul metalic cu circa 5 mil. dar rezerva de bilete libere de dare a crescut dela 33 1/2 mil. la 357 1/2 mil. marce.

La *Londra* situațiunea asemenea este favorabilă Etalonul privat a scăzut la 1 5/10%. Statusul băncii de emisiune engleze s'a ameliorat în măsură foarte satisfăcătoare în prima săptămână a l. c. Raportul rezervei față de pasive e 50 2/3% față de 40 1/3% în luna trecută. Stocul metalic este la nivel multămitor.

La *Paris* etalonul privat cotează neschimbat 2 3/4%. Stocul de aur al băncii de emisiune franceze s'a urcat din nou cu 35 mil. franci și trece peste cifra de 4 miliarde și 92 1/2 mil. franci, iar stocul metalic de ar-

gint face 637 $\frac{1}{2}$ mil. Contingentul bancnotelor în circulație atinge cifra de 6 miliarde și 40 mil. franci, iar portofoliul s'a urcat în urma emisiunii rentei de 3 $\frac{1}{2}$ %, dela 1 miliard 791 mil. la 3 miliarde și peste 79 mil. franci.

Etalonul privat la *Amsterdam* notează 3 $\frac{1}{4}$ %, asemenea la *Bruxelles*.

V. V. B.

Mobilizarea financiară a Monarhiei.

Sub mobilizare se înțelege, din punct de vedere militar, urcarea întreită adeseori și împătrită, a contingentului de pace a puterii armate, pe scurt, așezarea puterii armate pe picior de războiu. Operația aceasta se face, pe baza unui plan, binechibzuit, lucrat până în cele mai mici amănunte și înnoit în fiecare an și care prezintă două momente caracteristice. Unul din aceste momente este natura lui strict secretă, formând planul de mobilizare un secret de stat, a căruia violare constituie nu numai un delict grav de serviciu, ci este trădare de patrie, cu toate consecuențele acestei crime. A doua caracteristică este posibilitatea înfăptuirii grabnice a mobilizării. Prezentarea sub drapel a mai multor sute de mii de militari, echiparea și înarmarea lor, formarea și transportarea de mari corpuri de armată este — pe lângă pregătirile necesare — rezultatul muncii febrile abia a câtorva zile. Acestei mobilizări a armatei îi urmează imediat mobilizarea financiară.

Efectuarea transporturilor dela stațiunile de mobilizare în regiunile de concentrare, adăpostirea a circa 2 milioane de oameni și înmagazinarea enormelor cantități de material de războiu, construirea de căi ferate strategice și crearea de alte așezăminte — reclamează uriașe mijloace de plată, cari trebuie pregătite din bunăvreme. Este deci de datoră conducerei armatei, ca deodată cu satorirea ordinii de bătaie și a planului de mobilizare să țină seamă de necesitățile multiple ale transportului și alimentației armatei și de urcarea prețurilor provocată de complicațiile de războiu — și să pregătească, cel puțin pentru primele luni ale războiului un preliminar de cheltuieli amănunțit, care apoi servește de bază ministrului de finanțe: mobilizării financiare.

La aceste necesități reale ale statului, necesităț, a cărora sumă se poate fixa cel puțin aproximativ, se adaugă și alte necesități, imaginare și incalculabile în consecuențele lor, provocate de teama de războiu. Necesitățile statului, precum și ale întreprinderilor industriale și comerciale, cari servesc scopurile războiului, se ivesc impetuos, deși nu atât de viforos și fără cap, ca cele născute din teama de războiu. Aceasta din urmă este exagerată, fiindcă nu este fătul judecății calme, ci al spaimii, al groazei. Locul sângelui rece îl ia frica, mii și mii de mâni se întind instinctiv spre mijloacele de plată, lumea comercială vrea să vadă și să aibă bani, bani adevărați, numărăr pipăibil sau cel puțin surrogate de bani, de valoare egală cu banii.

Băncile și caselle de păstrare, cari nu de mult au acordat încă credite cu mână largă, apelează acum ele însele la toate legăturile, ce le au și se folosesc de toate isvoarele de credit, ca să ajungă la bani. Particularii îngrijiați, capitaliștii stăpâniți de teama, că nu

vor incurge pretensiunile lor, asemenea iau parte la goana după mijloace de plată: caută — pentru toate eventualitățile — bani, și încă în cantități cât mai mari din aceste bunuri minunate.

În timpurile acestea prostia omenească pare a nu cunoaște margini. Noroc că pecăt de neașteptat și neprecugetat se naște frica, pe atât de iute își și ajunge de regulă culmea. Adeseori deja după prima bubuitură de tun, de regulă după vestea despre prima luptă, dar la tot cazul la vestea despre prima învingere, cea mai mare parte a rezervelor de bani formate din cauza fricei — ies din ascunzișul lor. Întreaga viață economică se liniștește ca prin farmec.

Alta este situația în cazul unei înfrângerii. Spaimii îi urmează atunci o stagnare îndelungată. Lumea comercială își restrânge cererile, viața economică nu are nevoie de mijloace de plată, toți au trecut peste ceea ce a fost mai rău — numai statul este acela, care se arată tot mai hotărât, mai pretensiv pe planul prim cu necesitățile sale.

Satisfacerea acestor necesități a statului însă depășește deja cercul și cadrele mobilizării financiare, care se restrânge la dezvoltarea așezămintelor financiare și a puterii economice a organizației din timp de pace. Ceea ce trece peste aceasta și reclamă isvoare extraordinare, impune crearea de așezăminte extraordinare, ceea ce aparține deja domeniului *războiului financiar*.

Planul financiar de războiu nu se poate stabili peste cadrele necesităților mobilizării. Și aci are valoare principiul: „calculul planului de războiu nu este permis să treacă mai departe de primele lupte“.

În primele săptămâni ale mobilizării și declarării războiului trebuie satisfăcute cereri enorme de bani. Economistul german Riesser evaluează pentru Germania necesitățile de satisfăcut în cele din 6 săptămâni după declararea războiului la aproape 5 miliarde. În suma aceasta figurează trebuințele reale ale statului cu rotund 2-2 miliarde, ale industriei, comerțului și agriculturii cu 1-8 miliarde, pe când restul este necesar pentru satisfacerea cererilor provocate de teama de războiu a publicului.

Socoteala însă este cam exagerată. Pentru că deși este adevărat, că primele săptămâni ale mobilizării, când mai multe sute de mii de rezerviști chemați sub arme trebuie salariați, alimentați, echipați și înarmați — reclamează neasemănat mai mulți bani, decât ori și care fază de mai târziu a războiului, totuși nu trebuie uitat, că sunt uriașe sumele cheltuite în toate statele militare, deja în timp de pace, pentru echiparea de războiu și enormele rezerve de alimente, de îmbrăcăminte, de articole de bandagiu și de alte materii reduc în măsură însemnată cheltuielile mobilizării și a războiului — în comparație cu vremile mai vechi.

Trebuințele reale ale statelor monarhiei Austro-Ungare, în primele 6 săptămâni ale mobilizării, abia vor trece peste 1 miliard coroane. Cam cu aceeași sumă se pot evalua trebuințele legitime ale comerțului și industriei în legătură cu mobilizarea și războiul. Sumele necesare pentru satisfacerea cererilor de bani provocate de teama de războiu se pot calcula foarte greu. În privința aceasta s'au făcut câteva experiențe triste în trecutul apropiat. Când a izbucnit în Octombrie 19-2 războiul balcanic, publicul a fost cuprins în mai multe părți ale monarhiei, dar în deosebi în Galizia, Bucovina, Tirol și Bohemia, de o adevărată panică; a asediat băncile și caselle de păstrare, ca să-și

retragă depozitele, să le prefacă în bani gata și să le țină în păstrare acasă. În Austria a absorbit primejdia galbină mai mult de $\frac{1}{2}$ miliard, în Ungaria aproape $\frac{1}{2}$ miliard, detragând dela bănci aurul pentru a-l ascunde în casse panterate, în puiul mesii sau în cio-rapi, fără nici un folos pentru proprietari și spre marea pagubă a economiei naționale. Drept consecuență a retragerii depunerilor a urmat abzicerea creditelor și un lung șir de insolvențe și falimente și aceasta numai fiindcă, fără nici un motiv serios banii au fost retrași dela destinația lor, provocând o perturbație generală în mersul vieții economice și o neîncredere generală în public.

Unde nervozitatea publicului ia proporții atât de mari, acolo nici banii statului și nici creditul lui nu sunt deajuns pentru prevenirea relelor. Aci trebuie lucrat în prima linie cu *mijloace psihice*, cu lămurirea publicului. Anume. massa mare crede, că în timp de războiu inimic, sau în caz de strămoare chiar și guvernul propriu, poate pune mâna pe economiile (depozitele spre fructificare) ale particularilor. Abstrăgând că pentru așa ceva nu a fost încă exemplu în războaiele moderne, azi oferă garanții de drept, pentruca așa ceva nici să nu se poată întâmpla: „convenția asupra legilor și obiceiurilor războaielor de pe uscat“, încheiată la 18 Octomvrie 1907 în Haga și care este inarticulată nu numai în colecția legilor din monarhia noastră, ci și în colecția de legi a celor mai multor state europene. Convenția prescrie apriat, că armata, care cuprinde vreun teritoriu, poate sechestra numai numărul și valorile aflătoare în proprietatea statului, precum și pretensiunile incassabile cuvenite acelu stat (art. 53), averea particulară nu poate fi confiscată (art. 46), iar averile comunelor, cad sub aceeași considerație, ca și averea privată (art. 56).

La împuținarea runurilor, provocate de primejdia de războiu, pot contribui, în mare măsură, afară de serviciul de lămurire, informare și liniștire a statului, a organelor sale și a pressei, încă și *institutele de bani*. Institutele de bani trebuie să fixeze condiții unitare cu privire la termenele de abzicere a depozitelor spre fructificare, condiții pe cari să le respecteze deopotrivă deponentii, ca și institutele de bani. Băncile din orașul sau ținutul expus primejdiei unui run trebuie să se oblige reciproc de a pretinde, între toate împrejurările, abzicerea depozitelor și a observa termenele de abzicere. Prin aceasta ar ajunge la cunoștința fiecărui deponent, că abzicerea depozitelor spre fructificare este necondiționat obligatoare. Ar trece în conștiința publică, faptul prea adevărat, că institutele de bani nu păstrează depozitele acasă în cassele lor panterate, ci le plasează în mod fructifer în împrumuturi, pe termene mai scurte sau mai lungi. S'ar pune capăt procedului regretabil, deși dealtfel relativ mai puțin păgubitor, de a ridică depozitele de bancă numai pe 2—3 zile, pentruca deponentul să se convingă, că de fapt banii săi există la bancă. Abzicerea momentană și în massă a depozitelor este cu atât mai puțin îndreptățită față de institutele de bani ale monarhiei, cu cât acestea plătesc după depozite dobânzi atât de mari, cum în țările apusene peste tot nici nu sunt cunoscute și cari fac cu totul cu neputință manipularea licuidă a depozitelor spre fructificare.

(Va urma).

Cronica economică.

Noul împrumut francez. — Poporul francez și împrumuturile de stat. — Asigurările moștenit. Francisc-Ferdinand. — „Solidaritatea“ și foile ungurești. — Procesul unei dividende.

Senzația economică a săptămânii acesteia — zic toate ziarele mari și mici — a fost suprasemnarea până azi nemai pomenit de mare a împrumutului de stat, pe care guvernul francez l-a cerut dela cetățenii săi. Din parte-ne ne-am permite să adăogăm, că aceasta este nu senzația unei săptămâni, ci senzația tuturor vremurilor, de când se cunosc și se contractează împrumuturile de stat. Și cum să nu fie? Guvernul francez cere cetățenilor săi un împrumut de 845 milioane franci, pentru care dă $3\frac{1}{2}\%$ dobândă și pe care îl oferă cu un curs de 91—. Poporul francez răspunde în un chip nemai pomenit. Dimineața se deschid registrele, în cari să-și însemneze numele toți aceia, cari vor să-și ofere capitalul lor statului ca împrumut, obligați fiind a depune imediat în bani gata 10% a sumei, ce o subscriu. Seara registrele se retrag. Se fac încheierile și se constată că circa 240 mii de persoane au semnat în decurs de o zi aproape 40 de miliarde, adecă de aproape 50 de ori atata cât împrumut a cerut statul francez. Se constată mai departe că subscriitorii au oferit un curs mai mare ca cel fixat de stat, adecă în loc de 91— au oferit 92.05 și — în fine — că cele 10% depuse ca arună pentru sumele subscribe, fac 4 miliarde, adecă de cinci ori împrumutul cerut.

Ei bine, să ne spună orișicine, nu este evenimentul acesta o minune a veacurilor? S'au mai făcut împrumuturi de stat și încă în vremuri cu mult mai bune, dar de un asemenea rezultat nu s'a mai dat. Și evenimentul acesta crește în importanță, dacă ne gândim la vremurile grele financiare de azi și la faptul, că în timpul din urmă s'au făcut împrumuturi peste împrumuturi. Sunt abia 3—4 luni decând a făcut statul nostru un împrumut de 500 milioane, cu $4\frac{1}{2}\%$, și cu un curs numai de 88.25 și abia-abia l-a putut plasa. Să ne gândim apoi că azi, când statul francez capătă un împrumut de $3\frac{1}{2}\%$ cu 92.05, în Viena renta de 4% se notează numai cu 78.70. Ce însemnează toate acestea? Însemnează bogăția și patriotismul poporului francez.

*

În legătură cu împrumutul francez de care vorbim în cele precedente, foile și revistele de specialitate au dat la iveală o mulțime de date relativ la piața financiară franceză. Cele mai interesante privesc istoria împrumuturilor de stat din această țară minunată, de urmași ai Galilor. Împrumutăm și noi câteva din aceste date. La 1871 guvernul francez a cerut cetățenilor săi un împrumut de 2 miliarde și i-s-au oferit cinci. De atunci încoace a mai cerut în diferite timpuri și în diferite sume încă 9 miliarde. Poporul i-a oferit cu totul 120 de miliarde. Și, ce credeți, cine au fost oferenții? Neguțătorii și industriașii cei mari? Nu. Acestora le trebuie capitalul pentru afacerile lor, pentru

speculațiune. L-au oferit muncitorii, micii economi, funcționarii și alții asemenea lor, adecă oamenii aceia, cari trăiesc din puțin, dar cari au un mare și sănătos principiu economic, acela, că oricât de modeste ar fi venitele cuiva, să nu uite a pune ceva — cât de puțin — și deoparte. Numai așa se pot adună averile naționale.

*

Din prilejul morții tragice a arhiducelui Francisc-Ferdinand și a soției sale s'au publicat diverse știri cu privire la asigurările, ce le-ar fi avut contractate asupra vieții lor cei doi soți. Se vorbea de asigurări de 45 milioane florini holandezi și mulți se întrebau cu îngrijire, de unde va plăti societatea asigurătoare? Știrile însă s'au dovedit neadevărate și toți oamenii de bine au trebuit să regrete, că nu le-a fost dat orfanilor să primească aceste însemnate sume. Au trebuit să regrete chiar și societățile de asigurare, pentru că — trebuie să se știe — pe seama acestora plățirea sumelor asigurate, oricât de mari ar fi ele, nu este o greutate așa de enormă, cum își închipuie lumea laică. Societățile de asigurare sunt legate între ele — pe ambele continente — prin relații de reasigurări în așa mod măiestrit, încât o sumă mai mare de asigurare nu o plătește numai o societate singură, ci, de regulă, aproape toate din lume. Așa ar fi fost cazul și cu asigurările răposatului arhiduce și a soției sale. Le-ar fi plătit, fără greutate, societățile de asigurare. Dar n'a fost să fie astfel. Lumea toată ar fi dorit contrarul. Eră însă prea târziu.

Ceeace s'a întâmplat în mare cu veștile despre asigurările moștenitorului, se întâmplă, în mic, aproape zilnic cu ceilalți muritori. Câți nu regretă că nu s'au făcut asigurări? Dar ce folos. Până sunt în viață cugetă altcum, mai cinic, mai ușuratic. De aceea soarta se și răsbună!!

*

Eră cu neputință, ca foile unguerești să nu se ocupe de „Solidaritatea“ din prilejul adunării ei generale. A fost un prilej de a alarma iarăși pe patrioți. Le-au spus, că la adunare au participat peste 200 de bănci române și că s'a hotărât să se înființeze o mare bancă de reescont și una — tot așa de mare — de credit fonciar, respective de parcelare. În urmăre n'au întârziat să atragă atențiunea băncilor mari și a guvernului asupra tendințelor separatistice a băncilor valache, cerându-le, nici mai mult, nici mai puțin, decât ca să li-se detragă creditele și guvernul să le împiedice în organizarea lor. Foarte bine! Păcat însă că băncile noastre n'au ajuns încă la puterea și mijloacele unei organizări ca cea trimbițată de foile unguerești.

*

Un caz de tot interesant se petrece în jurul dividendei societății de navigațiune „Austro-Americană“. Anume „Wiener Bankverein“ a cumpărat un număr mai mare de acțiuni de ale societății „Austro-Americane“ dela două societăți de navigațiune germane, dela „Hapag“ și și „Norddeutscher Lloyd“. Înțelesul a fost

ca dividendă pe 1913 rămâne societăților vânzătoare și că banca cumpărătoare să voteze în adunarea generală a societății „Austro-Americană“ pentru o dividendă de 9%. Ea a votat însă numai pentru dividendă de 8%, în urma cărui fapt societățile vânzătoare au înacționat pe „Wiener Bankverein“ la tribunalul din Viena pentru diferența de dividendă. Care va fi rezultatul — suntem curioși și noi.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

Recolta.

La 11 crt. a apărut raportul oficial agricol al ministerului de agricultură ungar despre starea sămănăturilor cu 6 crt. în Ungaria. Raportul este de atare încât spulberă multe nădejdi frumoase și în special spulberă credința, că anul acesta numai doară grăul dacă nu va succede chiar bine, dar încolo, celelalte bucate vor fi în schimb excelente așa că vor balansa rezultatele mai slăbuțe la grău. În acest raport se dau primele cifre despre eventuala recoltă la ovăs și orz, cari cifre arată la ovăs 1.50 iar la orz 2.3 mil. măji metrice mai puțin decât anul anterior. Nici porumbul nu mai poate fi judecat așa de optimist, ca până acum. — Dealtfel iată în amănunte raportul ministerial agricol amintit:

Pe la sfârșitul lui Iunie și în primele 2-3 zile din Iulie, timpul a fost mai mult uscat, dar de atunci încocoace am avut ploii aproape zilnic și aproape fără excepțiune peste toată țara. Temperatura a fost în timpul acesta de două săptămâni adeseori peste normal de urcată, dar cu schimbări repezi în urma ploilor adeseori împreunate cu furtuni și cu vânturi mari. În general se constată, că ploile din timpul acesta au fost de regulă însoțite de furtuni, rupere de nori sau ghiață. Cantitatea ploilor în ultimele două săptămâni variază între 10-140 mm. Timpul acesta schimbăcios și destul de bogat în fenomene elementare n'a fost priincios sămănăturilor. Acolo unde pe la finea lui Iunie grăuntele eră tocmai în formațiune, căldura neobicinuită din primele zile ale acestei luni a uscat grăuntele semi format. E adevărat, că plângerile de soiul acesta sunt numai sporadice și deabiă la îmblătit se va putea vedea întrucât sunt îndreptățite, dar fapt este că în urma împrejurării amintite, în mai multe părți ale țării prețuirile apropiatei recolte de grău și secară au scăzut. La această scădere a mai contribuit pe alocurea și faptul că începându-se secerișul s'a putut constata că clăi sunt mai puține, decât se credea, fiind, în general, sămănăturile de toamnă rari.

Grăul, pe șesul cel mare și în platouri, e mai peste tot locul, deja copt și s'a început seceratul. În nordul și ostul țării și în ținuturile mai deluroase numai acum e în coacere. Pe unde sămănăturile de grău le-a prins căldura prea mare de pe la începutul lui

Iulie în coacere, acolo grăunțele au fost împiedecate în dezvoltare și uscate, mai ales dacă au fost de mai înainte atacate și de rugină și scutite de vânturi. Dar pe lângă grăunțe de acestea, încrețite de căldura prea timpurie se vor putea vedea anul acesta și grăunțe frumoase pe deplin dezvoltate. Acestei împrejurări este a i-se atribui, că prețuirea recoltei la grâu și secară etc. din prezentul raport nu diferă mult de cea trecută. După datele oficiului statistic central s'a sămănat în anul acesta cu grâu — cu considerarea sămănaturilor nesuccese și înlocuite — un teritoriu de 6.064,234 jug. Pe acest teritoriu, după rapoartele diferiților inspectori și raportori agricoli ai statului, ar fi a se recolta — cu media de 6·01 m. m. la jugăr — în total cea 36.400,000 măji metrice de grâu. Prețuirea anterioară arată media de 5·99 sau un total de 36.300,000 măji metrice față cu 7·60 și 41.190,237 măji m. la un teritoriu de 5.414,733 jug. din anul trecut.

Secara cu excepțiunea ținuturilor muntoase din nord și ost este mai peste tot locul deja coaptă și sub secere. Clăi puține și ici-colea, în urma înghețului din primăvară, multe grăunțe oarbe. Prospectivele recoltei astfel au scăzut cu ceva față de prețuirea anterioară. Paietele sunt lungi și frumoase. S'a semănat în anul acesta cu secară (și îndoitură de secară cu grâu) un teritoriu de circa 1.941,412 jug. cari — după datele de până acum — cu media de 6·57 m.m. la jugăr, ar da o recoltă generală de 12.750,000 m.m. Penultima prețuire arată prospectele recoltei de secară cu 6·67 la jugăr și 12.950,000 m.m. producțiune totală față cu 13.273,594 m.m. cu media de 7·07 la un teritoriu de 1.876,593 jug. din anul trecut.

Orzul de toamnă pe șesul cel mare s'a secerat deja, pe când cel de primăvară acum se seceră. În alte părți ale țării cel de toamnă a început acum a se adună, pe când cel de primăvară e în coacere încă. Pe alocurea căldura neașteptată din Iulie a cam strâns grăunțele, dar în cea mai mare parte aceste sămănaturi au rezistat dealtfel destul de bine. Astfel recolta în ce privește cantitatea corespunde așteptărilor, dar calitativ nu tocmai, deoarece în urma ploilor multe din timpul din urmă grăunțele în multe cazuri s'au îngălbenit. Paietele sunt mici. — Teritoriul sămănat cu orz este — după datele oficiului statistic central pe 1.952,854 jug. Cu media de 7·75, stabilită pe baza datelor raportorilor agricoli — s'ar recolta de pe acest teritoriu circa 15.140,000 m.m. de orz față cu 17.380,022 la un teritoriu de 2.030,455 jug. cu media de 8·55 din anul trecut.

Ovăsul în urma timpului ploios se desvoltă foarte bine și acest timp a îndreptat mult sămănaturile de ovăs. E inspicat peste tot locul în țară. Paietele sunt înalte și destul de dese și spicul destul de mare așa că în caz de timp favorabil și pe mai departe promite o recoltă destul de bună. E sămănat cu ovăs un teritoriu de circa 1.867,426 jug. cari cu media stabilită de 6·96 ar da o recoltă generală de circa 12.997,000 măji

metrice de ovăs. În anul trecut la un teritoriu de 2.027,868 jug. cu media de 7·14 s'au recoltat 14.487,030 măji metrice.

Asupra *porumbului* timpul a fost destul de favorabil în cele două săptămâni din urmă. Intre Dunăre și Tisa pe ambii țărmuri ai Dunării și în unghiul dintre Tisa, și Murăș sămănaturile de porumb sunt *mijlocii-bune*. Pe țărmurii Tisei sunt ceva mai slăbuțe, iar în Ardeal sunt relativ mai slabe. Și aici s'au îndreptat încâtva porumburile în acest interval, dar cu toate acestea se pot vedea mai adeseori porumburi slabe, năpădite de buruiiană și rămase înapoi în dezvoltare. Porumburile mai timpurii au legat deja. Săpatul de a douăoară este aproape preste tot locul terminat. Diferitele insecte au făcut pe alocurea pagube destul de simțitoare. — *Cartofii* s'au dezvoltat, în general foarte multămitor în timpul celor două săptămâni din urmă. Au foile verzi și sănătoase și dezvoltarea fructului se face — cu puține excepțiuni — în condițiuni excelente. Cartofii parte au înflorit, parte acum înfloresc. Săpatul de a doua-oară e terminat. Ici-colea se plâng economii de stricăciuni de peronosperă și alte boale obicinuite la cartofi. Se speră o recoltă *bună*. — *Napii de zahar* deasemenea sunt în condițiuni foarte bune de dezvoltare având foile frumoase, verzi și sănătoase. Săpatul al treilea e parte terminat, parte acum e în curgere. Stricăciuni de insecte se raportează din unele locuri. Până acum se speră în general o recoltă *bună*.

Dăm aici un conspect al celor mai de seamă bucate — după ținuturi — referitor la recolta, ce se poate aștepta:

	G R Â U			
	jugăre	media	recolta 1914	recolta 1913
Intre Dunăre și Tisa	1.304,898	5·94	7.745,243	11.000,557
Țărmul drept al Dunării	1.069,330	7·37	7.882,532	8.814,362
„ stâng „ „	404,664	6·58	2.662,936	2.957,926
„ drept „ Tisei	440,049	5·47	2.406,526	2.364,076
„ stâng „ „	931,274	5·18	4.828,984	4.655,965
Unghiul dintre Tisa și Murăș	1.326,741	5·63	7.473,020	8.836,374
Ardealul	587,278	5·87	3.447,017	2.560,977
Total :	6.064,234	6·01	36.446,258	41.190,237
in 1913	5.414,733	7·66	41.190,237	

	S E C A R A			
	jugăre	media	recolta 1914	recolta 1913
Intre Dunăre și Tisa	446,534	6·60	2.948,336	3.289,493
Țărmul drept al Dunării	604,366	7·58	4.582,095	4.480,290
„ stâng „ „	255,882	6·75	1.779,926	1.888,491
„ drept „ Tisei	185,247	5·05	934,905	1.051,490
„ stâng „ „	331,343	5·52	1.830,872	1.917,801
Unghiul dintre Tisa și Murăș	39,166	6·06	237,707	270,896
Ardealul	78,874	6·18	487,503	375,124
Total :	1.941,412	6·57	12.749,344	13.273,594
in 1913	1.876,593	7·07	12.273,594	

	O R Z U L			
	jugăre	media	recolta 1914	recolta 1913
Intre Dunăre și Tisa	349,222	7·66	2.675,537	3.078,812
Țărmul drept al Dunării	431,739	8·86	3.827,969	3.988,938
„ stâng „ „	493,171	8·18	4.035,193	4.757,938
„ drept „ Tisei	251,486	6·69	1.681,431	1.671,623
„ stâng „ „	189,899	6·03	1.146,171	1.628,012
Unghiul dintre Tisa și Murăș	101,250	8·04	814,310	974,917
Ardealul	136,087	7·08	963,525	1.279,782
Total :	1.952,854	7·75	15.144,136	17.380,022
in 1913	2.030,455	8·55	17.380,022	

	O V Ă S U L			
	jugăre	media	recolta 1914	recolta 1913
Intre Dunăre și Tisa	311,428	8·35	2.601,394	2.671,657
Țărutul drept al Dunării	361,372	8·54	3.085,959	2.986,023
„ stâng „ „	214,099	6 05	1.294,304	1.434,113
„ drept „ Tisei	251,238	5·88	1.476,812	1.526,151
„ stâng „ „	223,420	5·45	1.219,698	1.516,672
Unghiul dintre Tisa și Murăș	205,582	6·60	1.357,306	1.934,386
Ardealul	300 287	6·53	1.961,457	2.358 018
Total:	1 867,426	6·96	12.996,930	14.487,030
in 1913	2.027,868	7·14	14.487,030	

Napii de nutreț sunt în cea mai frumoasă dezvoltare în toată țara. Timpul ploios din urmă le-a priit. Au foile sănătoase de culoare verde închisă. Stricăciuni de insecte se raportează, dar neînsemnate. Săpatul acestor plante a fost împiedecat în multe locuri și aici sămănăturile acestea sunt ceva mai înapoiate în dezvoltare. *Rapița* parte e îmblătită, parte acum se îmblătește. Rezultatele sunt cantitativ sub așteptări dar calitativ destul de bune.

Plantele de grădină în general se desvoltă foarte multămitor. Stricăciunile de insecte sunt numai sporadice și neînsemnate. Dintre *păstăioase* fasolea promite o recoltă foarte bună, dar și celelalte stau bine. *Varza* deasemenia se desvoltă foarte bine și până acum promite o recoltă excelentă. *Nutrețurile artificiale* cele mai multe au dat la cositul al doilea mai bune rezultate decât mai înainte, dar uscatul lor s'a făcut foarte cu anevoie din cauza ploilor și astfel cele adunate lasă de dorit în privința calității. Acelaș lucru se poate susține și în ce privește *fânul*. Fânețele după cosire au început a înverzi frumos și sunt prospecte de o recoltă mai bună de *otavă*.

Recolta de poame în general poate fi multămitoare. Prune vor fi foarte multe, întrucât nu le-a stricat ghiața. *Vilele* în cea mai mare parte promet o recoltă numai mijlocie sau sub mijlocie parte din cauza stricăciunilor de peronosporă și a diferitelor altor boale și insecte, parte din cauza timpului nefavorabil. Acum înfloresc; sau pe ici pe colea sunt deja înflorite. Timpul ploios în general a favorizat mai ales întinderea peronosporei.

CRONICĂ.

Secțiunile științifice-literare ale „Asociațiunii“.

La 14 Iulie n. s'au întrunit în Sibiu, ca în toți anii, secțiunile științifice-literare ale „Asociațiunii“ în ședința plenară. S'a ținut ședința în sala festivă a Muzeului „Asociațiunii“. Prezenți au fost 60 de membri ai diferitelor secțiuni. Ședința plenară a fost prezidată de d-nul *Dr. Vasile Suciu*, viceprezidentul „Asociațiunii“ și s'a votat modificarea regulamentului general al secțiunilor, în sensul căruia s'au creat 3 secțiuni nou: secțiunea de drept și științe sociale, secțiunea de medicină și secțiunea tehnică industrială.

În secțiunea de drept și științe sociale au fost aleși domnii: Petru Drăghici, Dr. Iuliu Maniu, Dr. Aurel Vlad, Dr. Valer Moldovan și Dr. Lucian Borcia, membrii activi, apoi 15 membrii corespondenți.

În secțiunea de medicină domnii: Dr. Ioan Popp, medic-colonel în retragere, Dr. Ilie Beu, Dr. G. Baiulescu, Dr. Alexandru Vaida-Voevod și Dr. Hăncu, ca membri activi, și 6 membri corespondenți.

În secțiunea tehnică-industrială domnii: G. Dușoiu, arhitect, Cornel Mesaroș inginer, Budapesta, Mihail Ittu inginer, Arad, Ioan F. Negruțiu, Blaj și Stan Vidrighin, Timișoara, ca membrii activi, și 50 membrii corespondenți.

Cât a costat mobilizarea în România. După ultima situație a tezaurului, în România mobilizarea din vara anului trecut, a costat pe statul român 27.000.000 lei.

Tot din acea situațiune se vede că statul a mai cheltuit 32.000.000 lei pentru flotila fluvială.

„**Cetatea**“ *bancă economică-comercială ca însoțier în Cohalm.* Această întreprindere, întemeiată la 1910, și timbrată de noi atunci ca superfluă, își publică acum un bilanț semestral per 30 Iunie a. e., care prezintă active de K 235,152, venit brut de K 8372 — și un profit net de rotund K 800.—!

Cât de justificată a fost întemeierea acestei bănci de clică și de ce încredere mare se bucură la publicul din acel ținut, ne documentează cifra Depozitelor spre fructificare, care a fost în: 1911 K 30,447, 1912 K 44,154, 1913 K 26,337 și la 30 Iunie 1914 K 16,792; în schimb însă Reescântul, întemeiat mai ales pe responsabilitatea multiplă a membrilor însoțirii, a fost în 1911 K 57,222, în 1912 K 106,161, în 1913 K 114,474 și la 30 Iunie 1914 K 116,237!

Societatea precum suntem informați, face acum sfurtări pentru a se transforma în societate pe acții, cu un capital de K 100,000 (capit. actual este K 92,500 ÷—), spre care scop a și convocat o adunare generală extraordinară pe 25 crt. Că desinteresatilor întemeietori și conducători ai Cetății le-ar conveni o metamorfoză credem; întrebare este numai reușește ea și ce zic creditorii?

SUMAR.

Situațiunea financiară. — Mobilizarea financiară a Monarhiei. — **Cronica economică.** — *Agricultura:* Situațiunea agricolă. — *Cronica:* Secțiunile științifice literare ale „Asociațiunii“, Cât a costat mobilizarea în România, Cetatea.

Eforia școalelor centrale gr.-or. române, Brașov.**Publicațiune.**

Pentru zidirea unui edificiu nou pe seama școalei comerciale superioare gr.-cr. române din Brașov, Șirul Bisericii Nr. 5, subsemnata Eforie școlară publică din nou licitațiune minuendă cu oferte închise.

Terminul pentru prezentarea ofertelor este ziua de 16/29 Iulie 1914, 5 ore p. m.

Se vor lua în considerare numai astfel de oferte, la cari vor fi alăturat un deviz cu prețurile detaiate pe mărimi și per bucată, introduse în coroane și fileri în formularele de deviz, cari se pot lua din cancelaria Eforiei școlare. — *Reducerea acordată se exprimă în procente.*

La ofert se va alătură vadiul de K 15,000 în efecte publice, în libelele de depunere nevinculate, sau în bani gata.

Ofertele vor fi timbrate și vor conține declarațiunea, că oferentul cunoaște condițiunile de contract, precum și caietul de sarcini în toate amănuntele lor și să supune necondiționat acelora.

Planurile, caietul de sarcini și condițiunile de contract se pot vedea în cancelaria Eforiei școlare, în zilele de lucru dela 9 - 12 și dela 3 - 5 ore.

Formularele de deviz cu măsurile date și cu prețurile corăspunsătoare ca bază, se pot lua din cancelaria Eforiei școlare, pe lângă prețul de K 10 bucata.

Eforia școlară își rezervă dreptul a hotărî liber asupra ofertelor, fără considerare la suma devizului.

Brașov, din ședința Eforiei școlare, ținută la 2/15 Iulie 1914.

Romulus Dogariu, secr.

Dr. V. Saftu, prez.

„ARDELEANA“

instituit de credit și economii în Orăștie.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de practicant provizor se publică concurs cu termenul de 25 Iulie c. nou.

Salar lunar anticipativ 100 coroane.

Dela concurenți să recere să fi absolvat școala comercială și să aibă praxă de bancă.

Orăștie, 26 Iunie 1914.

2-2

Direcțiunea.

Banca Austro-Ungară

(un studiu amănunțit despre trecutul, organizația, operațiunile și importanța băncii noastre de emisiune)

de

Ioan I. Lăpădatu.
prof. de științe comere.

Se poate comandă dela administrația »*Revistei Economice*«, cu prețul de 1 coroană.

„AGRICOLA“, societate economică pe acții, Hunedoara-Vajdahunjad.**CONVOCARE.**

Domnii acționari ai societăți pe acții «AGRICOLA» din Hunedoara - Vajdahunjad sunt poftiți să ia parte conform rânduelilor din statute. la

a V-a adunare generală ordinară,

care se va ținea *Duminecă, 26 Iulie st. n. 1914 la orele 2 după amiază*, în localitățile societăți din Hunedoara cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea adunării și constituirea biroului.
2. Raportul anual al direcțiunii, prezentarea bilanțului și a propunerii pentru împărțirea profitului curat și stabilirea dividendelor și marcelor de prezență.
3. Raportul comitetului de supraveghere și decideră asupra absolutului pentru gestiunea anului de afacere, 1 Iulie 1913 până la 30 Iunie 1914.
4. Hotărîrea asupra rapoartelor și propunerilor făcute.
5. Alegerea alor doi membri în direcțiune conform dispozițiilor statutare.
6. Eventuale propuneri.

Hunedoara, la 9 Iulie 1914.

Direcțiunea.

(Vezi bilanțul pe pagina următoare).

Bilanț general pe an. al V. de gestiune, pe timpul dela 1 Iulie 1913 — 30 Iunie 1914. | Zărszámadás az V-dik üzletéről, 1913 július 1-től — 1914 június 30-ig.

Activa — Vagyon.

Passiva — Teher.

Activa — Vagyon.		Passiva — Teher.	
	K f		K f
Cassa în numărar — Pénztári-készlet	30,894 74	Capital social — Alaptőke	100,000·—
Cassa de păstrare poștală — Postataka-rékpénztár	2,776 77	Fond de rezervă — Tartalékalap	30,606 70
Giro-Conto la Banca Austro-Ungară		Fond de pensii — Nyugdíjalap	22,787 60
Giro-Conto az O. M. B.-nál	989 48	Depuneri spre fructificare — Takarékbetétek	53,394 30
Efecte — Értékpapírok	34,660 99	Reescont — Visszleszámitolás	614,719 13
Efect. fond. de pensii — Nyugdíjalap értékpapírjai	33,432·	Lombard — Lombard kölcsön	155,866·—
Escont — Váltótárca	18,000·—	Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	5,000·—
Salda Conto și conturi-curente țărănești	578,091·	Conturi creditoare — Hitelezők	1,057 18
Conto és előleg	114,249 43	Interese transit. anticipate — tmeneti kamatok	14,941 13
Afaceri de bucate și mori — Gabonaügyletek és malmok:		Profit curat — Tiszta nyereség	4 856·—
a) Bucate în magazine: cucuruz, grâu, ovăs, orz, făină etc. Conform inventarelor. — Gabona készlet raktárokbán: tengeri, buza, zab, árpa, liszt stb. leltár szerint			20,056 60
b) Magazinele filiale și schlussuri — Fiokraktárok és kötések	52,180 92		
c) Edificiul și inventarul morii artificiale — Műmalom és leltári készlet	68,710·		
Realități: casa și magazinele proprii — Ingatlanok: intézeti ház és raktárok	62,000·		
Mobiliar — Felszerelés	4,000·—		
Bănci — Bankok	2,534 93		
Debitori — Adósok	2,031 07		
	969,890 34		969,890 34

Contul Profit și Perderi pe timpul dela 1 Iulie 1913 — 30 Iunie 1914. | Nyereség és veszt. számla 1913 jul. 1-ől — 1914 jun. 30-ig.

Debit — Tartozik.

Credit — Követel.

Debit — Tartozik.		Credit — Követel.	
	K f		K f
Inter. după dep. — Betétek utáni kamat	33,593 49	Interese și provizii de escont — Váltó-kamat és jutalék	62,743 88
Inter. de reescont și lombard — Vizsleszámitolási és lombard kamat	18,783 06	Inter. de Cont-Curent și Salda-Conti	
Salare și bani de cuartir — Tisztifizetések és lakpénz	13,333 41	Folyoszámbla és Salda-Conti kamat	8,326 27
Spese de birou și administrație — Üzleti költségek	5,541 75	Interese de efecte — Értékpapír kamat	1,720·—
Contribuție: — Adó:		Căștig la bucate și mori — Gabonaügyletek és malnok jövedelmei	24,373 31
directă și com. — egyenes és községi adó	7,500·—	Provizii și mijlociri etc. — Jutalékok stb.	6,387 07
după int. dep. — betét kamatadó	3,359 35		
Amortizări — Leírások	1,382 88		
Profit curat — Tiszta nyereség	20,056 60		
	103,550 54		103,550 54

Hunedoara-Vajdahunyd, la 30 Iunie 1914.

Vasile C. Osvadă m. p., director-executiv — vezérigazgató.

Virgil Comșa m. p., șef-contabil — főkönyvelő.

DIRECȚIUNEA: — IGAZGATÓSÁG:

Dr. G. Dubleşiu m. p., prez. Dr. Vlad m. p. Dr. Dragits m. p. G. Rain m. p. G. Henția m. p. Ioan Dima m. p. Macrea m. p.

Conturile prezente le-am revidat și aflat în ordine. — Jelen számlákat megvizsgáltuk es teljes rendben találtuk

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE: — FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Ioan I. Lăpedatu m. p., prezid. C. Dăncilă m. p. G. Pop m. p. Eremie Muntean m. p. Dr. V. Bontescu m. p.

Ioan Păcurariu m. p. Romul Albu m. p.

Revidat și aflat în ordine: Ioan Moldovan m. p., revizor expert al «Solidarității». — Hunedoara, la 10 și 11 Iulie 1914.

Onorată adunare generală!

Subsemnatul comitet de supraveghere, întrunit astăzi, în localurile institutului nostru «AGRICOLA», am cercetat amănunțit atât afacerile, contabilitatea și administrația societății; cât și conturile de bilanț și profit și pierdere, încheiate la 30 Iunie 1914. Afacerile, contabilitatea și administrația le-am aflat în deplină și bună ordine, iar bilanțul anual solid și real compus, în consonanță cu cărțile principale și secundare și cu prescripțiile legii și statutelor. În urmărire ne alăturăm la propunerile direcțiunii și vă rugăm să primiți proiectul relativ la distribuirea profitului curat și să dați atât direcțiunii cât și nouă descărcare pentru gestiunea anului trecut.

Hunedoara, la 10 Iunie 1914.

Ioan I. Lăpedatu m. p. președ. Constantin Dăncilă m. p.

Romul Albu m. p. Eremie Muntean m. p.

George Pap m. p. Ioan Păcurar m. p.

Igen tisztelt közgyűlés!

Alolított felügyelőbizottság mai napon összeülvén az «AGRICOLA g.-rt.» helyiségeiben tüzetesen megvizsgáltuk az intézet ügyleteit, könyvvitelét és az ügykezelést nemkülönb az 1914 évi június hó 30-án lezárt évi mérleg és nyereség-veszteség számláját. Ugy az ügyletek mint könyvvitel és ügykezelést teljes rendben találtuk; a solid és realis alapon összeállított évi mérleg pedig összhangban van a fő- és segédkönyvek nemkülönb a törvény és intézeti alapszabályokban irt rendelkezésekkel.

Miért is hozzájárulunk az igazgatóság javaslataihhoz s kérjük a t. közgyűlést, méltóztassék a tiszta nyereség felosztására vonatkozó indítványt elfogadni s megadni a múlt üzleti évre vonatkozólag a felmentvényt úgy az igazgatóság részére mint részünkre.

Vajdahunyd, 1914 június 10-én.

Ioan I. Lăpedatu s. k., elnök. Constantin Danila s. k.

Romul Albu s. k. Eremie Muntean s. k.

George Pop s. k. Ioan Păcurar s. k.